

152.

Patera, po 1908 r.

Norblin, Bracia Buch i T. Werner, Warszawa

Cena wywoławcza: 300 zł

Estymacja: 500 - 800 zł

stop verit, 5,5 x 33 x 20,5 cm

na spodzie znak wytwórni: 'N.B.W. | VERIT | 037'

Podatki i opłaty

- Do kwoty wylicytowanej doliczana jest opłata aukcyjna. Stanowi ona część końcowej ceny obiektu i wynosi 18%.

Esej

Zakład platerniczy Jana Norblina swoją działalność rozpoczął w latach 1819-20 jako niewielki warsztat wytwarzający brązy. Zajmowano się tam produkcją posrebrzanych ozdób broni, uprzęży konnych i powozów. Wincenty Norblin – syn Jana – początkowo praktykował

w przedsiębiorstwie ojca. Od 1822 roku pracował w zakładzie Jana Baptisty Cerisy'ego, który przejął po jego śmierci w 1831, żeniąc się z wdową po nim – Henriettą Vorbrodt. W 1843 roku Wincenty Norblin zawarł spółkę z Janem Meylertem, który został współwłaścicielem firmy, jej nazwę zmieniono wówczas na Norblin i Spółka. Rozszerzono asortyment produkowanych wyrobów. W ofercie znalazły się dzbanki do kawy, mleczniki, cukiernice, świeczniki, szczypce, tacki, imbryki, czajniki, miednice, kubki, sitka, koszyki do cukru i chleba i wiele innych. Dziesięć lat później przeprowadzono reorganizację i modernizację przedsiębiorstwa, zastępując kierat konny maszyną parową. Zakupione zostały dwa walce stalowe, służące do wytwarzania platerowanych blach. W nowym laboratorium zakładowym zainstalowano pięć kadzi, cztery do galwanizowania srebrem, jedną – złotem. Firma zatrudniała wówczas 60 osób. Jan Meylert zmarł w 1863 roku, po spłaceniu jego spadkobierców Wincenty Norblin stał się jedynym właścicielem przedsiębiorstwa. Rok później jego zięciem został Teodor Werner, który odziedziczył zakład jednego z najbardziej znanych złotników warszawskich – Karola Malcza. Dwa lata później spadkobiercy Wincentego Norblina – Ludwik i Albertyna z Norblinów Werner – przejęli w zarząd firmę ojca. W 1870 Teodor Werner przeniósł swoje przedsiębiorstwo na teren fabryki Norblina. W 1882 roku firma Norblin i Spółka oraz Teodor Werner przejęli fabrykę Braci Buch. Dwa lata później wszystkie zakłady zespolono pod nazwą Połączone Fabryki Wyrobów Platerowanych Norblin i S-ka i Bracia Buch. Zatrudnienie wzrosło do 500 pracowników, korzystano z mocy trzech maszyn parowych, surowce do produkcji importowano głównie z Rosji. W 1893 roku powołano do życia Towarzystwo Akcyjne Fabryk Metalowych Norblin, Bracia Buch i T. Werner. Jego założycielami byli Ludwik Norblin, Teodor Werner, Karol i Aleksander Temlerowie, Kazimierz Szwede oraz Adam Norblin, głównymi akcjonariuszami zostali Teodor Werner i Ludwik Norblin. Na stanowisku dyrektora fabryki zasiada inżynier metalurg Stanisław Ignacy Norblin, kuzyn Ludwika i ojciec słynnego w okresie międzywojennym malarza – Stefana Norblina. Firma była wielokrotnie nagradzana na wystawach krajowych i międzynarodowych. Najważniejszym wyróżnieniem, dającym prawo wybijania cesarskiego dwugłowego orła – herbu państwa, przedsiębiorstwo zostało uhonorowane na wystawie w Niżnym Nowogrodzie w 1896 roku. Początkowo w produkcji korzystano z wzorów sprowadzonych z zagranicy bądź powstających anonimowo w zakładowej modelarni. W ostatniej ćwierci XIX wieku zaczęto współpracować z artystami, którzy tworzyli również dla Frageta i Braci Henneberg, byli to m.in. Józef Jankowski, Józef Gardecki, Władysław Wojtasiewicz, Jan Kryński. W okresie międzywojennym projektantami byli Wojciech Jastrzębowski, Franciszek Habdas i Julia Keilowa. W czasie I wojny światowej firmę przymusowo ewakuowano w głąb Rosji. Liczbę robotników zredukowano do 120 osób. Po zakończeniu działań wojennych fabryka w dość krótkim czasie odbudowała swój potencjał. Dokonano zakupu nowych maszyn, powstało nowe laboratorium techniczne, zwiększono zatrudnienie. W 1921 roku nazwa przedsiębiorstwa została zmieniona na Spółkę Akcyjną Fabryk Metalowych pod firmą Norblin, B-cia Buch i T. Werner. Sklepy firmowe znajdowały się w Warszawie, Łodzi, Częstochowie, a przedstawicielstwo w Poznaniu. W 1935 roku spółka wydzierżawiła Fabrykę Metalową R. Plewkiewicza w Warszawie. W latach 30. przedsiębiorstwo oferowało szeroki asortyment wyrobów, w tym elementy konstrukcyjne i techniczne, m.in. mosiężne i miedziane pręty, rury, blachy, paski,

taśmy, druty, pierścienie do pocisków artyleryjskich, krążki z miedzi do produkcji amunicji, krążki z brązu do bicia monet. W czasie działań wojennych w 1939 roku zakłady zostały częściowo zburzone, dalszych zniszczeń dokonano po powstaniu warszawskim w 1944. Po odbudowie w 1948 przedsiębiorstwo zostało upaństwowione. Początkowo wchodziło w skład Zjednoczonych Zakładów Metali Nieżelaznych w Katowicach, a w 1950 uległo przekształceniu w zakład Walcowni Metali Kolorowych Warszawa.

Stan

zadrapania powierzchni